

Wstęp

W naszych czasach nie dziwi już fakt, że kobiety nie tylko studiują ale także uczą, i to nie tylko na poziomie podstawowym ale także akademickim. Niestety nie zawsze tak było. Długa historia ludzkości to historia wykluczenia kobiet z prawie wszystkich dziedzin, w tym z edukacji. Prawo do nauki na takim samym poziomie co mężczyźni zdobyły kobiety stosunkowo niedawno, bo w niektórych częściach Europy, dopiero na początku XX wieku, zaś prawo do nauczania na wyższych uczelniach, choć pojawia się także na początku ubiegłego stulecia, nie zawsze oznaczało te same możliwości rozwoju zawodowego co kariera mężczyzn.

Niniejsza monografia zatytułowana *Kobieta – wiedza, nauka, uniwersytety. Europa i świat* jest zbiorem dwudziestu artykułów, których tematem przewodnim są, właściwie kobiece perypetie w świecie nauki oraz próba odpowiedzi na podstawowe pytanie: jakie miejsce w przemianach dotyczących nauki zajmowały i zajmują kobiety? Pierwsze studentki zostały przyjęte na Uniwersytet Warszawski na początku XX wieku, na paryskiej Sorbonie kobiety mogły studiować już w połowie lat 60. XIX wieku. Najbardziej znana polska uczona, która zrobiła międzynarodową karierę naukową – Maria Skłodowska-Curie – rozpoczęła studia w Paryżu w latach 90. XIX wieku. Na najstarszej polskiej uczelni założonej w Krakowie w XIV wieku – Uniwersytecie Jagiellońskim – kobiety otrzymały prawo do studiowania w połowie lat 90. XIX stulecia, choć bez możliwości uzyskania dyplomu. Tymczasem dzisiaj, niewiele ponad sto lat później, studentki są równie liczne, a na niektórych wydziałach nawet liczniejsze niż studenci, wiele kobiet robi karierę naukową i zasiada we władzach uczelni. W latach 2005–2012 rektorem Uniwersytetu Warszawskiego była kobieta – profesor Katarzyna Chałasińska-Macukow. Choć są też wydziały na niektórych polskich uczelniach, na których żadna kobieta nie uzyskała jeszcze stopnia doktora habilitowanego.

Jak ważnym i właściwie jeszcze niewyczerpanym tematem jest uniwersytet i kobieta pokazują zebrane teksty niniejszej monografii. Jej istotnym walorem

jest niewątpliwie różnorodność tematyczna, różne perspektywy badawcze a także szerokie spojrzenie na miejsce kobiety na polu nauki w różnych zakątkach świata. Okazuje się, że wszędzie zmiany były powolne i trudne, nie zawsze uświęcone sukcesem. Ale także kobiety nie zawsze odgrywały rolę potulnych uczennic, kiedy same stawały się i stają nauczycielkami oraz mistrzyniami i wielkimi uczonymi.

Pragnę gorąco podziękować wszystkim Recenzentom za wnikliwą analizę tekstów, a Autorkom i Autorom za ich wkład w powstanie tej książki.

Mam nadzieję, że oddana do rąk Czytelnika niniejsza monografia wzbogaci a także spopularyzuje badania poświęcone kwestii kobiecej.

Monika Malinowska